

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
ȘCOALA DOCTORALĂ ARTE ȘI STUDII CULTURALE

APROB:

Doctor în studiul artelor,
Profesor universitar

Svetlana BADRAJAN

Director Școală doctorală Arte și
culturale

APROB:

Doctor în studiul artelor,

Profesor universitar

Tatiana BEREZOVICOVA

Președinte al Consiliului Științific al

Proces verbal

CURRICULUM
la disciplina

**FILMUL ȘI TV PRIN PRISMA VALORIFICĂRII ȘI
PROMOVĂRII PATRIMONIULUI CULTURAL**

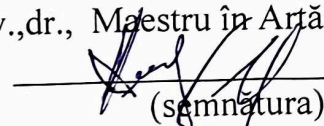
ciclul III de studii universitare (Doctorat)

Domeniul de formare profesională:	654. Arte audiovizuale
Programul de studiu:	654.02 Artă cinematografică, televiziune și alte arte audiovizuale (cercetare/creație)
Forma de învățământ:	(cu frecvență/ cu frecvență redusă)

Autor:

Dumitru Olărescu,

Conf.univ.,dr., Maestru în Artă

(semnatura)

Chișinău, 2025

CUPRINS

I.	Preliminarii	2
II.	Repere conceptuale	2
III.	Competențe generale ale disciplinei	3
IV.	Competențe specifice ale disciplinei	3
V.	Administrarea disciplinei	4
VI.	Unități tematice și repartizarea orientativă a orelor	4
VII.	Obiectivele de referință și unități tematice	5
VIII.	Organizarea lucrului individual al doctorandului	10
IX.	Evaluarea disciplinei	11
X.	Bibliografie	12

I. PRELIMINARII

Disciplina abordează rolul esențial al artelor audiovizuale (Film și Televiziune) ca mediu de conservare, valorificare și promovare a patrimoniului cultural. Cursul se concentrează pe mecanismele prin care imaginea în mișcare și discursul mediatic reușesc să transforme elementele de patrimoniu (material, imaterial, istoric) în produse culturale accesibile și educative.

O temă centrală este analiza etică și estetică a reprezentării culturale: modul în care filmul și televiziunea navighează între autenticitate, reconstrucție istorică și atractivitate mediatică. Se studiază diferențele și convergențele în abordarea patrimoniului prin genuri variate, de la documentarul de arhivă și reportajul TV la ficțiunea istorică și filmele de artă inspirate din tradiție.

Se acordă o atenție specială modului în care patrimoniul românesc și moldovenesc a fost utilizat, interpretat și promovat, evaluând contribuția filmologiei naționale la identitatea culturală.

II. REPERE CONCEPTUALE

Repererele conceptuale ale acestei discipline stabilesc cadrul teoretic necesar pentru a investiga modul în care media audiovizuale se raportează la și influențează patrimoniul cultural, definit în sens larg (material, imaterial și digital).

Patrimoniul ca resursă narativă și estetică reprezintă un reper ce se concentrează pe funcția pe care patrimoniul o dobândește în fața camerei de filmat. Filmul și televiziunea nu sunt doar documente de arhivă care înregistrează pasiv patrimoniul (funcție de conservare), ci și acte de creație care îl interpretează, remodelează și, uneori, îl mitologizează (funcție de valorificare). Se analizează procesul prin care patrimoniul material (clădiri, artefacte) și imaterial (tradiții, folclor, ritualuri) sunt transformate în limbaj vizual și narativ. Această transformare implică selecția, stilizarea și dramatizarea, făcând ca elementul de patrimoniu să devină un "spectacol cultural" accesibil publicului larg.

Alt segment revine dimensiunii media și construcția identității culturale. Acesta examinează rolul media în crearea și menținerea memoriei colective și a identității naționale. Arhivele de Film și TV sunt investigate ca fiind patrimoniu cultural în sine și ca surse fundamentale pentru studiul reprezentării istorice și sociale. Ele oferă o perspectivă asupra modului în care s-a construit imaginea poporului și a națiunii de-a lungul deceniilor. Filmul, în special cel finanțat de stat sau cel de mare succes, contribuie la canonizarea anumitor evenimente sau figuri istorice ca fiind esențiale pentru identitatea națională. Producții precum filmele despre Ștefan cel Mare sau Mihai Viteazul au cimentat o anumită viziune asupra istoriei naționale.

Reprezentarea patrimoniului implică riscuri și beneficii care trebuie analizate etic. Se pune problema fidelității istorice (autenticitatea) versus licența dramatică în ficțiunea istorică și în filmele

biografice. Este analizat modul în care regizorii se poziționează față de adevărul istoric și cum influențează această poziție percepția publicului asupra patrimoniului.

Valorificarea patrimoniului național este alt reper ce ancorează disciplina în specificul cultural regional. Este analizat rolul Cinema-ului *Moldova-Film* în valorificarea patrimoniului literar (adaptările lui Emil Loteanu după I. Druță) și a patrimoniului muzical, definind o estetică specifică. Se studiază modul în care folclorul românesc și moldovenesc (datini, balade, meșteșuguri) este transpus pe micul și marele ecran, de la documentare etnografice până la ficțiuni lirice (e.g., interpretarea tradițiilor rurale). Se explorează modul în care platformele digitale, VR și reconstrucția 3D pot fi utilizate pentru a face accesibil patrimoniul românesc și moldovenesc (siturile arheologice, bisericile de lemn) pentru publicul global, transformând conservarea pasivă în promovare activă.

III. COMPETENȚE GENERALE ALE DISCIPLINEI

Competențe profesionale:

CP1. Acumularea cunoștințelor teoretice și istorice în domeniul filosofiei și metodologiei științifice și aplicarea lor în cercetarea filmului și TV-ului.

CP2. Selectarea metodelor adecvate care ar corespunde naturii obiectului audiovizual cercetat și ar asigura obținerea unor cunoștințe veridice.

CP3. Identificarea și utilizarea tehnologiilor moderne de informare în domeniul Filmologiei/Studiilor de Media.

CP4. Aplicarea cunoștințelor fundamentale și aplicative din domeniul filmologiei la cercetarea fenomenelor cinematografice și de televiziune.

Competențe transversale:

CT1. Proiectarea, organizarea și desfășurarea procesului de cercetare, aplicând cunoștințele și abilitățile acumulate în cadrul studiilor anterioare.

CT2. Aplicarea deprinderilor de activitate eficientă de sine stătătoare și în echipă în scopul autoperfecționării și adaptabilității.

CT3. Autoevaluarea obiectivă și identificarea oportunităților de formare continuă pe tot parcursul vieții.

IV. COMPETENȚE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI

Prin studierea disciplinei studenții doctoranzi vor fi capabili la nivel de:

1. Cunoaștere și înțelegere:

- ✓ Să definească rolul producțiilor cinematografice și TV ca promotori importanți în valorificarea și pronovarea patrimoniului cultural.
- ✓ Să definească rolul arhivelor de film și TV ca pilon al patrimoniului cultural național;
- ✓ Să cunoască distincția dintre patrimoniul material, imaterial și patrimoniul digital în contextul media;
- ✓ înțeleagă riscurile de folclorizare sau comercializare excesivă a patrimoniului prin media.

2. Aplicare:

- ✓ Să aplice o metodologie de analiză adecvată pentru a evalua acuratețea istorică și culturală a reprezentării patrimoniului în filmele de ficțiune și de nonficțiune;
- ✓ Să analizeze critic modul în care filmele istorice românești și moldovenești (e.g., Mihai Viteazul, Șatra) au interpretat și au promovat personaje/evenimente cheie.
- ✓ Să utilizeze cadrul legal și instituțional (UNESCO, institute naționale) în cercetarea lor.

3. Integrare:

- ✓ Să integreze teoriile despre patrimoniu și media în teze originale, demonstrând potențialul economic și educativ al audiovizualului în acest domeniu.
- ✓ Să compare și să contrasteze strategiile de promovare a patrimoniului prin media în România și R. Moldova, identificând modele de succes.
- ✓ Să formuleze o viziune proprie asupra modului în care noile media (social media) pot fi folosite pentru democratizarea accesului la patrimoniu.

V. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Studii cu frecvență

Codul disciplinei	Anul de studii	Semestrul	Total ore			Nr. de ore pe tipuri de activități*				Forma de evaluare	Nr. ECTS	Responsabil pe disciplină
			Total	Contact direct	Studiu individual	C	S	L/P	I			
FOI. 0.001	I	1	210	45	165	2	1			examen	7	Olărescu D.
Total pe disciplină			210	45	165	2	1				7	

Studii cu frecvență redusă

Codul disciplinei	Anul de studii	Semestrul	Total ore			Nr. de ore pe tipuri de activități*				Forma de evaluare	Nr. ECTS	Responsabil pe disciplină
			Total	Contact direct	Studiu individual	C	S	L/P	I			
FOI. 0.001	I	1	210	10	200	2	1			examen	7	Olărescu D.
Total pe disciplină			210	10	200	2	1				7	

Notă *: C = curs, S = seminar, L = ore de laborator, practice, I – ore individuale asistate de profesor.

VI. UNITĂȚI TEMATICE ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR*

Nr.	Unități tematice	Numărul de ore					
		Contact direct				Studiu individ.	Total
		C	S	P/L	I		
	Anul I, semestrul II						
1.	Definirea patrimoniului cultural în relație cu media.	4	2			22	28
2.	Arhivele audiovizuale: conservarea și restaurarea patrimoniului filmic național.	4	2			22	28
3.	Filmul istoric: reconstrucția și promovarea trecutului național	2	1			12	15
4.	Patrimoniul imaterial: valorificarea folclorului și a tradițiilor	2				8	10
5.	Televiziunea publică și programele de promovare culturală.	2	1			12	15
6.	Patrimoniul arhitectural și peisagistic în film și TV.	2				8	10
7.	Noile media: Digitizarea patrimoniului cultural.	2	1			12	15

8.	Filmul moldovenesc: oglindă și purtător de patrimoniu	2	2			14	18
9.	Etica reprezentării: comercializarea și folclorizarea patrimoniului	2	2			15	19
10.	Strategii de marketing cultural prin film.	4	2			20	26
11.	Impactul socio-economico-cultural al audiovizualului asupra patrimoniului.	4	2			20	26
	TOTAL	30	15			165	210

*Nr. de ore este indicat pentru studiile cu frecvență.

VII. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ ȘI UNITĂȚI TEMATICE

Nr.	Obiectivele de referință	Unități tematice
1.	Definirea cadrului conceptual al disciplinei.	Tema 1. Definirea patrimoniului cultural în relație cu media Patrimoniul material, imaterial și digital. Filmul și TV-ul ca agenți de moștenire culturală.
2.	Înțelegerea filmului ca document istoric.	Tema 2. Arhivele audiovizuale: conservarea și restaurarea patrimoniului filmic național. Arhiva Națională de Film (România/R. Moldova). Tehnici de restaurare și digitizare a peliculei istorice. Filmul ca sursă istorică primară și ca patrimoniu în sine.
3.	Analiza reprezentării istoriei în ficțiune.	Tema 3. Filmul istoric: reconstrucția și promovarea trecutului național Reprezentarea evenimentelor și a personalităților cheie (domnitori, revoluționari) în cinematografia moldovenească.
4.	Cunoașterea și aplicarea referințelor folclorice.	Tema 4. Patrimoniul imaterial: valorificarea folclorului și a tradițiilor. Transpunerea folclorului, a miturilor și a obiceiurilor în filmul documentar de de artă. Etnografia ca sursă de inspirație.
5.	Studierea rolului TV-ului în educația culturală.	Tema 5. Televiziunea publică și programele de promovare culturală. Emisiunile dedicate turismului cultural, artelor plastice și tradițiilor (documentare TVR Cultural, Moldova 1). Reportajul cultural ca gen.
6.	Analiza reprezentării spațiului național.	Tema 6. Patrimoniul arhitectural și peisagistic în film și TV. Rolul locațiilor istorice (mănăstiri, cetăți, sate tradiționale) în scenografia filmului de ficțiune. Turismul cinematografic ca efect al promovării peisajului. filme documentare la temă.
7.	Înțelegerea impactului noilor tehnologii.	Tema 7. Noile media: Digitizarea patrimoniului cultural. Utilizarea Realității Virtuale (VR) pentru reconstrucția digitală a siturilor arheologice și a monumentelor (muzee virtuale, tururi ghidate AR).
8.	Studierea cazului specific al filmului național.	Tema 8. Filmul moldovenesc: oglindă și purtător de patrimoniu Analiza modului în care Cinema-ul <i>Moldova-Film</i> a valorificat patrimoniul literar și muzical, definind o identitate vizuală a regiunii.
9.	Analiza etică și politică a reprezentării.	Tema 9. Etica reprezentării: comercializarea și folclorizarea patrimoniului. Riscurile de simplificare excesivă sau de utilizare politică a simbolurilor culturale în media și în producția de divertisment.

10.	Studierea strategiilor globale și naționale.	Tema 10. Strategii de marketing cultural și branding național prin film. Programele de finanțare și inițiativele de promovare a României/R. Moldova ca destinație culturală și de film (Filme realizate cu sprijin guvernamental).
11.	Înțelegerea impactului economic.	Tema 11. Impactul socio-economico-cultural al audiovizualului asupra patrimoniului. Importanța valorii adăugate aduse de film și TV la conservarea și valorificarea patrimoniului cultural.

VIII. ORGANIZAREA LUCRULUI INDIVIDUAL AL STUDENTULUI-DOCTORAND

Nr.	Unități tematiche	Lucrul individual al studenților	Ore
1.	Definirea patrimoniului cultural în relație cu media.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Elaborați o analiză critică (mini-eseu) despre riscurile de "turistificare" sau comercializare a unui sit cultural UNESCO (e.g., Mănăstirile din Bucovina sau Orheiul Vechi) ca urmare a promovării sale excesive în filme sau seriale TV de divertisment.	22
2.	Arhivele audiovizuale: conservarea și restaurarea patrimoniului filmic național.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Investigați un caz concret de restaurare și digitizare a unui film clasic din Arhiva Națională de Film (R. Moldova), evaluând importanța acestei acțiuni pentru memoria culturală națională.	22
3.	Filmul istoric: reconstrucția și promovarea trecutului național	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Analizați comparativ modul în care a fost reprezentat un eveniment istoric cheie (e.g., Războiul de Independență/al doilea război mondial) în filme istorice românești și moldovenești realizate în epoci diferite (comunistă vs. post-comunistă), evaluând etica reprezentării.	12
4.	Patrimoniul imaterial: valorificarea folclorului și a tradițiilor	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei. Studiu de caz: Analizați modul în care un obicei sau o tradiție specifică (e.g., Călușul, balada Miorița) a fost transpusă și stilizată în limbajul vizual și narativ al unui film de artă (e.g., Emil Loteanu sau un documentar etnografic recent).	8
5.	Televiziunea publică și programele de promovare culturală.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Analizați structura și formatul unei emisiuni de promovare a patrimoniului realizată de TVR Cultural sau Moldova 1,	12

		evaluând eficiența sa în transmiterea valorilor culturale către publicul tânăr.	
6.	Patrimoniul arhitectural și peisagistic în film și TV.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei. Tematica orientativă: Identificați o locație arhitecturală sau peisagistică (e.g., un castel, un sit arheologic) care a fost intens utilizată în producția de film, analizând cum scenografia și cadrul au promovat această zonă și au influențat potențialul său turistic.	8
7.	Noile media: Digitizarea patrimoniului cultural.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Cercetați un proiect de reconstrucție digitală 3D sau de tur virtual (VR/AR) al unui monument istoric din spațiul românesc. Evaluați avantajele acestei tehnologii pentru accesul și conservarea patrimoniului.	12
8.	Filmul moldovenesc: oglindă și purtător de patrimoniu	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Studiu de caz aprofundat: Analizați contribuția unui compozitor (e.g., Eugen Doga) sau a unui scenograf/operator din Moldova-Film la definirea unei identități vizuale sau sonore a patrimoniului cultural național.	14
9.	Etica reprezentării: comercializarea și folclorizarea patrimoniului	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Discuție critică: Elaborați un eseu despre riscul de "folclorizare" a patrimoniului imaterial (e.g., costumul popular, tradițiile rurale) în producțiile comerciale (publicitate, videoclipuri) și propuneți soluții pentru o reprezentare etică.	15
10	Strategii de marketing cultural și branding național prin film.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Analizați o campanie de branding național care a utilizat filmul ca promovare turistică) și evaluați succesul sau eșecul acesteia în promovarea imaginii culturale a țării.	20
11.	Impactul socio-economico-cultural al audiovizualului asupra patrimoniului.	Însușirea materialului teoretic. Studierea bibliografiei obligatorii. Pregătirea pentru seminar. Tematica orientativă: Cercetați impactul unei producții de succes (film sau serial) asupra dezvoltării economice și a protecției unei comunități care găzduiește un sit de patrimoniu, utilizând date calitative sau cantitative.	20
Total ore:			165

IX. EVALUAREA DISCIPLINEI

1. Tipurile, modalități și forme de evaluare

<i>Tipul evaluării</i>	<i>Perioada evaluării</i>	<i>Modalități și forme de evaluare</i>	<i>Ponderea din nota finală</i>
Evaluarea curentă	Pe parcursul semestrului	Evaluare orală: răspunsuri la seminare	60 %
Evaluarea periodică	Testul în săptămâna 7 Evaluarea mixtă în săptămâna 14	Evaluare scrisă: test Evaluare mixtă: prezentarea referatului și bibliografiei la tema cercetării cu comentarii	
Evaluarea semestrială	În perioada sesiunii	Evaluare scrisă: test	40 %

2. Criteriile de apreciere a cunoștințelor/deprinderilor

<i>Notă</i>	<i>Pentru a obține o notă respectivă studentul trebuie:</i>
10 (A)	să cunoască materialul teoretic, să realizeze fără greșeli testul să participe activ la toate seminarele, să prezinte referatul și bibliografia
9 (B)	să cunoască bine materialul teoretic, să realizeze testul cu greșeli ne semnificative și să participe la toate seminarii, să prezinte referatul și bibliografia
8 (C)	să cunoască suficient de bine materialul teoretic, să realizeze testul cu anumite greșeli și să participe la trei seminare, să prezinte referatul și bibliografia
7 (D)	să cunoască suficient materialul teoretic, să realizeze la nivel satisfăcător testul și să participe la cel puțin două din seminare, să prezinte referatul și bibliografia
6 (E)	să cunoască satisfăcător materialul teoretic, să realizeze testul cu mai multe greșeli, să participe la cel puțin unul din seminare, să prezinte referatul și bibliografia
5 (E)	să cunoască la un nivel minim materialul teoretic și să realizeze testul cu mai multe greșeli, să prezinte referatul și bibliografia
4 (FX)	să cunoască la un nivel minim materialul teoretic, să realizeze testul final cu foarte multe greșeli, să nu prezinte referatul și bibliografia
3, 2, 1 (F)	să nu cunoască deloc materialul teoretic, să nu realizeze testul final, să nu prezinte referatul și bibliografia

X. BIBLIOGRAFIE

I. Obligatorie

1. Copel, Moscu. *Filmul în epoca digitalului*. București: UNATC Press, 2008.
2. Damian, Laurențiu. *Filmul documentar. Încă ceva în plus*. București: Editura Tehnică, 2003.
3. Ernest Lindgren. *Arta filmului*. București: Meridiane, 1969.
4. Gheorghe, G. *Metodologia cercetării științifice, dezvoltării și inovării*, Edit. Cefin, București, 2008.
5. Germina Comanici. *Filmul etnografic*. În: „Anuarul Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”. Editura Academiei Române, 2000. Tomul 11-13.
6. Guido Aristarco. *Cinematografia ca artă*. București: Meridiane, 1965.
- 7.
8. Leu, Vlad. *Arta filmului documentar*. București: Editura Victor, 2011.
9. Marcel Martin. *Limbaajul cinematografic*. București: Meridiane, 1981.
10. Olărescu Dumitru. *Filmul. Valențele poeticului*. Chișinău: Epigraf, 2000.
11. Olărescu, D. *Poezia realității în formule cinematografice*. Chișinău: Epigraf, 2020.
12. Olărescu, Dumitru. *Hermeneutica filmului de artă*. Chișinău: Epigraf, 2017.
13. Olărescu Dumitru. *Valorificarea identității naționale prin filmul documentar despre artă*. În: „The romanian language and culture”. Iași: editura Academia română, Institutul de filologie română „A. Philipide”, 2015.
14. Simion Eugen. *Identitatea românească*. Iași: Princeps, 2013.
15. Plămădeală A-M., D. Olărescu, V. Tîpa. *Arta cinematografică din Republica Moldova*. Chișinău: Grafema Libris, 2014.
16. Plămădeală, Ana-Maria. *Кино, фольклор и литература*. Chișinău: Știința, 1985.
17. Дробашенко, С. *Феномен достоверности*. Очерки теории документального кино. Москва: Наука, 1972.
18. Кракауер, З. *Природа фильма*. Москва: Искусство, 1974.
19. Лотман, Ю. *Семиотика кино и проблемы киноэстетики*. Таллинн, 1973.
20. Мартыненко, Ю. *Проблемы теории документального фильма*. Москва: Искусство, 1976.
21. Фрейлих, С. *Теория кино*. Москва: Искусство, 1992.
22. Эйзенштейн, С. *Избранные произведения в 6-ти томов*. Москва: Искусство, 1970.

Suplimentară:

1. Bunesu, Mircea. *Determinări estetice ale imaginii de film și televiziune*. București: Paideia, 2010.
2. Caune Jean. *Cultură și comunicare*. București: Cartea românească, 2000.
3. Collin, Simon. *Dicționar de multimedia*. Englez-român, ediția a doua. Traducere de Irina –Margareta

Nistor. S.I.: Editura Universal Dalsi, 2001.

4. Dinu Rachieru Adrian. *Globalizarea și cultura media*. Iași: Institutul european, 1998.
5. Ilieșiu, Sorin. *Narativitatea imaginii de film*. Iași: Junimea, 2012.
6. Moraru, Ion. *Știința și filosofia creației*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995.
7. Plămădeală Ana-Maria. *Mitul și filmul*. Chișinău: Știința, 2001.